

شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان خارجی، مورد مطالعه: زبان انگلیسی

سمانه محمدخانی

دانشجوی دکتری تخصصی رشته مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

عباسعلی قیومی

دانشیار، گروه مدیریت فرهنگی، دانشکده مدیریت و علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران (نویسنده

مسئول). A_ghaiyoomi@iau-tnb.ac.ir

امیرحسین محمد داودی

دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه، ساوه، ایران

سیده نازنین امیر ارجمندی

استادیار، گروه زبان شناسی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان، قزوین، ایران

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: این پژوهش، با هدف شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان خارجی (زبان انگلیسی) در آموزشگاه‌های زبان انجام شده است.

روش پژوهش: روش این پژوهش از نوع کاربردی، ترکیبی، توصیفی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری در بخش کیفی شامل صاحب‌نظران دانشگاهی و در بخش کمی شامل کلیه مدرسان آموزشگاه‌های شهر تهران می‌باشد. در این بخش، نمونه آماری طبق فرمول کوکران شامل ۴۰۰ نفر برای جامعه نامحدود است. در بخش کیفی، ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه نیمه ساختمند، پرسشنامه‌های استاندارد و محقق ساخته تعیین گردید، سنجش روایی از طریق اخذ نظرات صاحب‌نظران دانشگاهی و خبرگان حوزه‌های فرهنگی و آموزشی با تکنیک دلفی و سنجش اعتبار پایایی از طریق آزمون کرونباخ محاسبه شد.

یافته‌ها: برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های کولموگروف - اسمیرنوف، تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی، برازش مدل، آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن استفاده شد.

نتیجه‌گیری: نتایج و یافته‌ها منجر به شناسایی سه عامل، دو بُعد و نه مولفه گردید.

واژگان کلیدی: عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی، ارتقاء فرهنگی، آموزش زبان انگلیسی، آموزشگاه زبان خارجی.

مقدمه

هماهنگی یا ناهماهنگی میان این دو، یعنی میان فرد و گروه اجتماعی با حساسیت بسیار زیادی ثبت می‌گردد. زبان جزء جدایی‌ناپذیر وجود ماست که در تفکر و نحوه‌ی نگرش ما به جهان نفوذ می‌کند. به منظور تداوم ارتباطات انسانی، لازم نیست همه مردم جهان به یک زبان صحبت کنند، بلکه می‌بایست سرمایه‌های زبانی آنها، تاحد امکان، غنی و متنوع باشد. (کرامش، ۱۹۹۸).

بیان مساله

متخصصان امر آموزش زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی بر این عقیده‌اند که یادگیری زبان تنها یادگیری صورت زبانی (آواها، کلمات، واج آرایی آواها و کلمات) نیست و مطالعه‌ی چگونگی ادای جملات تنها عنصر لازم جهت ارتباط زبانی مؤثر و کامل محسوب نمی‌شود؛ به عبارت دیگر، یادگیری فرهنگ افرادی که به آن زبان صحبت می‌کنند برای یادگیری زبان آنها ضروری است (Scott، ۱۹۶۵). آنچه اغلب فراموش شده این است که موفقیت در یادگیری یک زبان، تنها به معنای فهمیدن قواعد و بکارگیری بی‌عیب و نقص چهار مهارت آن نیست بلکه موفقیت در فرهنگ آموزی آن زبان است. در کلاس‌های زبان خارجی به طور نمونه، کلاس زبان انگلیسی، مدرسان زبان، اغلب، جنبه‌های فرهنگی زبان مقصد را نادیده می‌گیرند در حالی که امروزه واقعیتی پذیرفته شده است که کلاس‌های زبان می‌بایست هم به صورت آشکار و هم ضمنی به عناصر فرهنگی زبان مقصد توجه نمایند. ولی باید توجه کرد که معلمان زبان اگر با زبان آموزشی از فرهنگ مقصد سر و کار دارند بهتر است به دنبال شبیه شدن یادگیرنده به فرهنگ میزبان، نباشند. (پورمحمود حصار و همکاران، ۲۰۱۲).

با توجه به مطالب پیش گفته و نظر به اینکه لزوم یادگیری زبان انگلیسی به عنوان یک زبان مشترک بین‌المللی در ایران انکارناپذیر است، این سوال مطرح می‌شود که چه باید کرد تا حین این یادگیری که بی‌شک با انتقال فرهنگ مبدأ همراه است، ضمن دوری از غرب‌زدگی، تأثیر مثبت فرهنگی از آن

با توجه به گسترش روز افزون علم و فناوری در جهان و تبدیل شدن دنیا به یک دهکده جهانی، خواه ناخواه در ایران نیز یادگیری یک زبان مشترک بین‌المللی به عنوان یکی از راههای ارتباطی با این دنیای در حال تغییر محسوب می‌گردد. امروزه، از یک طرف، یادگیری یک زبان مشترک بین‌المللی ضروری می‌نماید و از طرف دیگر، می‌بایست سعی شود تا هنگام یادگیری زبان خارجی، که مسلماً با انتقال فرهنگ مبدأ همراه است، ضمن شناسایی تأثیرات مثبت و منفی آن، تأثیرات غلبه‌ی آن فرهنگ و مولفه‌های منفی آن حین آموزش را کاهش داد و مولفه‌های مثبت فرهنگی آن را دریافت نمود. با توجه به خلأ موجود در ادبیات پژوهش و نیز نبود الگویی مناسب در این مورد، پژوهشگران به دنبال شناسایی عوامل و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان خارجی هستند و برای این پژوهش، زبان انگلیسی را به دلیل استفاده بین‌المللی آن، به عنوان مورد مطالعه انتخاب نموده‌اند.

زبان در حکم نظامی است که بیان یک گفتار مشخص را در اجتماع معینی از انسان‌ها امکان‌پذیر می‌سازد. زبان و نمادها از جمله مهم‌ترین عوامل انتقال و اشاعه فرهنگی هستند (محسنی، ۱۳۹۰). در یادگیری هر زبان خارجی، زبان آموزان علاوه بر زبان، فرهنگ ملتی را که به آن زبان تکلم می‌کنند نیز فرا می‌گیرند. یادگیری فرهنگ بر یادگیری زبان احاطه دارد و در حالی که یادگیری زبان، نقطه آغازین و کانونی، یادگیری فرهنگ، هدف است (سویدرسکی، ۱۹۹۳، به نقل از بحرینی، ۱۳۹۲). با توجه به موارد پیش گفته می‌توان چنین دریافت که کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در میان دیگر وسایل آموزشی، یکی از محمل‌هایی است که یادگیری زبان و به دنبال آن یادگیری فرهنگ را میسر و محقق می‌سازد (همان).

وقتی صحبت از جهانی شدن و فرهنگ می‌شود، نمی‌توان از زبان سخن به میان نیاورد. زبان حساس‌ترین شاخص رابطه‌ی میان فرد و گروه اجتماعی است. هرگونه

فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی نیز ارائه گردد.

ضرورت و اهمیت پژوهش

از بسیاری جهات، تدریس و یادگیری زبان دوم، اگر با مطالعه فرهنگ همراه نباشد کامل نیست. با این حال، در زمانه‌ای که زبان انگلیسی به عنوان زبان رسمی و واقعی از سوی بسیاری از ملت‌ها استفاده می‌شود، بحث تدریس فرهنگ مطرح می‌شود و اینکه کدام فرهنگ آموخته شود؟ پاسخ به این سوال، اغلب بستگی به بافتی دارد که زبان در آن تدریس می‌شود. تمایز بین زبان دوم انگلیسی و زبان خارجی انگلیسی تعیین می‌کند که هدف تدریس فرهنگی یا معنایی، شبیه شدن به فرهنگ مقصد است یا آشنایی ارتباطی با آن. در نهایت، تدریس زبان جهانی، می‌بایست بر کشف خود تاکید کند و اینکه چگونه نفس فرد می‌تواند مانع تعاملات میان فرهنگی شود. (Hunt, 2014)

در پژوهش‌های پیشین مشابه، معمولاً به بررسی عوامل موثر بر پیشرفت آموزشی زبان خارجی و نقش مولفه‌های فرهنگی در این امر پرداخته شده است، در حالی که در این پژوهش، محققان بر آنند تا به شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی حین آموزش زبان خارجی بپردازند. آنها زبان انگلیسی را به عنوان مورد مطالعه، انتخاب و نظام آموزشی را برای این بررسی در نظر گرفتند. بنابراین پژوهشگران در پژوهش حاضر، به صورت هدفمند به شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی در الگوی ارتقاء فرهنگی در حین آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزشی پرداخته‌اند تا به پاسخ سوالات پژوهش دست یابند.

اهداف پژوهش

هدف اصلی: شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی فرهنگی آموزش زبان انگلیسی.
اهداف فرعی: (۱) شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی. (۲) شناسایی عوامل موثر بر ارتقاء

دریافت گردد اما از تاثیرات منفی فرهنگی آن پیشگیری شود؟ یا چگونه می‌توان این تاثیر فرهنگی منفی را کاهش داد؟ چگونه می‌توان حین آموزش زبان انگلیسی به زبان آموزان، اطمینان یافت که آنها ضمن پاسداشت فرهنگ غنی خود، زبان انگلیسی را نیز برای کسب اطلاعات به روز دنیا و استفاده‌های مفید دیگر بیاموزند؟ در حقیقت، در کنار آموزش زبان خارجی به زبان آموزان، آنچه که لازم به تاکید است، توجه به فرهنگ کشور خارجی زبان است. از یک طرف، یادگیری یک زبان مشترک بین‌المللی ضروری است و از طرف دیگر، باید دید چگونه می‌توان این زبان را آموخت در حالی که تاثیرات غلبه فرهنگ آن، حین آموزش را کاهش داد؟ پاسخ تمام سئوالات فوق در شناسایی و استخراج علمی عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی خلاصه می‌گردد. لذا پژوهشگران در این پژوهش هدفمند به بررسی و شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان خارجی با رویکرد زبان انگلیسی می‌پردازند و درصدد پاسخ به این سؤال اصلی پژوهش‌اند که چه ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی در یادگیری مطلوب‌تر زبان خارجی (انگلیسی) جهت ارتقاء و تقویت فرهنگ ایرانی - اسلامی در جامعه ما وجود دارند؟ و در نهایت با چه الگو و سازوکار راهبردی و عملیاتی می‌توان این ابعاد و مولفه‌های آموزش زبان خارجی (انگلیسی) را در نظام آموزشی و آموزشی کشور با الگوی ارتقاء فرهنگی تقویت کرد و یا به کار برد؟

با بررسی پژوهش‌های انجام شده، فقدان یک الگوی مناسب جهت شناسایی ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی جهت ارتقاء فرهنگی آموزش زبان خارجی با تکیه بر زبان انگلیسی کاملاً محسوس است بنابراین، در این پژوهش سعی شده است تا ضمن شناسایی و تبیین وضع موجود، ابعاد و مولفه‌های

زبان انگلیسی به چشم می‌خورد که عمده‌ترین‌شان می‌توان به ۱- تبعیض‌های جنسیتی، ۲- روابط دختر و پسر و روابط نامشروع ۳- توجه به مد و زیبایی ظاهری ۴- مصرف‌گرایی شایع و اسراف اشاره شد. وی بیان می‌کند که کتاب‌های آموزش زبان علاوه بر دانش زبانی، تلاش دارند فرهنگ خاص گویشوران آن زبان را نیز انتقال دهند، پس بنابراین این موضوع یکی از عوامل القای ارزش‌های فرهنگی به شمار می‌آید (بحرینی، ۱۳۹۲).

گومز رودریگز (۲۰۱۵) در مطالعات خود به تحلیل محتوای فرهنگی سه کتاب انگلیسی که منابع اصلی تدریس در کلاس زبان انگلیسی‌اند، می‌پردازد. هدف آن است که دریابد آیا این کتابها عناصر سطحی یا ژرف فرهنگ را در برمی‌گیرند. عناصر سطحی فرهنگ از نظر وی، مشخص و قابل رویت و معمولاً نشان دهنده یک ملت است. از طرف دیگر، وی عناصر ژرف فرهنگ را عناصری ظریف و مخفی می‌داند. یافته‌های پژوهش وی نشان داده‌اند که این کتاب‌ها تنها موضوعات فرهنگ سطحی و استاتیک را شامل می‌شوند و فرم‌های پیچیده و قابل تغییر فرهنگ را در بر نمی‌گیرند. وی در خاتمه پیشنهاد می‌کند معلمان با استفاده از منابع اصلی و واقعی مانند: روزنامه، فیلم، ادبیات و مستندات مربوطه، سطح آگاهی فرهنگی را در کلاس بالا ببرند. (Gómez Rodriguez, 2015)

در مقاله دیگری تحت عنوان: "موانع فرهنگی در تدریس و یادگیری زبان انگلیسی در بافت زبان خارجی"، نویسنده، به بررسی برخی عوامل فرهنگی می‌پردازد که مانع روند یادگیری می‌شوند. مطالعه وی بر پایه بررسی تأثیر استفاده از عوامل اجتماعی، مذهبی و واژگان ممنوعه (تابو) به عنوان ابعاد فرهنگی است که شامل پنج بخش می‌باشد: ۱) کاربرد عوامل فرهنگ محور ایرانی و انگلیسی، ۲) وفاداری به فرهنگ ایرانی به عنوان معیاری برای جلوگیری از نابودی فرهنگ‌ها با تمرکز بر فرهنگ انگلیسی، ۳) باورهای مذهبی و سیاسی، ۴) تأثیر جهانی شدن بر یادگیری زبان انگلیسی، ۵) عدم استفاده از موضوعاتی با واژگان ممنوعه (تابو) به

مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی. ۳) تعیین وضعیت موجود عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی. ۴) تعیین سهم هر یک از عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی. ۵) ارائه الگوی مناسب عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی. ۶) تعیین درجه تناسب الگوی پژوهش.

سوال‌های پژوهش

- ۱- ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی کدامند؟
- ۲- عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی کدامند؟
- ۳- وضعیت موجود عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی چگونه است؟
- ۴- سهم هر یک از عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی به چه صورت است؟
- ۵- چه الگویی می‌توان برای ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی ارائه داد؟
- ۶- درجه تناسب الگوی پژوهش چگونه است؟

ادبیات پژوهش

ارزش‌های فرهنگی در کتب آموزش زبان انگلیسی: با توجه به رشد روزافزون ارتباطات بین فرهنگ‌ها و زبان‌های مختلف و نیز نقش مهم رسانه‌های ارتباطی در جهان کنونی، نیاز به درک و استنباط فرهنگ‌های دیگر بیش از پیش احساس می‌شود. این نیاز مخصوصاً به هنگام یادگیری زبان‌های خارجی رخ می‌نماید. آموزش زبان خارجی عمدتاً با ورود مسائل فرهنگی خاص آن زبان به حیطه معلومات زبان‌آموز همراه است. با گذشت بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی در ایران دست اندرکاران آموزش زبان هنوز با چالش مواجه‌اند که چگونه باید با تفاوت‌های بین فرهنگ وارداتی موجود در کتب و مواد درسی خارجی و فرهنگ اسلامی ایرانی روبه‌رو شد. ارزش‌های فرهنگی متعددی در کتب

میان ملت‌های جهان است زندگی می‌کنند، یک ضرورت محسوب می‌شود. (Hunt, 2014)

در پژوهشی دیگر با عنوان "تحلیل ارزش‌های فرهنگی در کتاب‌های آموزش زبان" از سوی بحرینی (۱۳۹۲)، با هدف بررسی سه دهه از آموزش زبان انگلیسی و چالش و تفاوت فرهنگی وارداتی موجود در کتب و مواد درسی خارجی و فرهنگی اسلامی ایرانی به تحلیل ارزش‌های فرهنگی کتب آموزشی زبان انگلیسی پرداختند. نتایج بررسی این پژوهش نشان داد که ارزش‌های فرهنگی متعددی در کتب زبان خارجی به چشم می‌خورد که عمده‌ترین‌شان می‌توان به تبعیض‌های جنسیتی، روابط دختر و پسر، توجه به مُد و زیبایی ظاهری اشاره شد. کتاب‌های آموزش زبان علاوه بر دانش زبانی، تلاش دارند فرهنگ خاص گویشوران آن زبان را نیز انتقال دهند و بنابراین یکی از عوامل القای ارزش‌های فرهنگی به شمار می‌آیند (بحرینی، ۱۳۹۲).

عوامل، ابعاد و مولفه‌های موثر فرهنگی و آموزشی، آموزش زبان انگلیسی

الف- عوامل فرهنگی: وقتی سخن از عوامل موثر بر فرهنگ به میان می‌آید، منظور عواملی هستند که می‌توانند باعث پویایی، ادامه حیات، موجودیت و به اصطلاح تثبیت یک فرهنگ گردند یا بالعکس، تضعیف، انحطاط و مرگ یک فرهنگ را به دنبال داشته باشند. به طور کلی عوامل موثر بر فرهنگ را می‌توان به سه دسته زیر تقسیم کرد: عوامل ذاتی (مربوط به خود فرهنگ)؛ عوامل درونی (مربوط به جامعه‌ای که یک فرهنگ در آن وجود دارد)؛ عوامل بیرونی (عوامل بیرون از مرزهای جغرافیایی) (صالحی امیری، ۱۳۸۶).

هنجارهای فرهنگی، از دیدگاه کوئن، معیارهای رفتارهای ثابتی هستند که گروه، به لحاظ فکری یا رفتاری، از افراد انتظار دارد یا آنها را تأیید می‌کند. این انتظارات و رفتارهای حاصل از آن، غالباً از فرهنگی به فرهنگ دیگر تغییر می‌کنند. هنجارهای فرهنگی صورت‌های مختلفی به خود می‌گیرند که برخی از آنها به شرح زیر است: ارزش‌ها؛ احساسات

عنوان موانع فرهنگی. یافته‌های وی نشان داده‌اند که استفاده از هردو فرهنگ ایرانی و انگلیسی در کلاس درس، برای یادگیری زبان انگلیسی دانشجویان ایرانی مؤثرتر خواهد بود. همچنین مشخص شد موانعی چون واژگان ممنوعه و عوامل سیاسی و مذهبی تا حدودی بر تدریس زبان انگلیسی تأثیرگذارند. (Alinezhad, 2015)

اکبری و همکاران در سال ۱۳۹۶ در پژوهشی با عنوان "ارائه الگوی کیفیت مدرس از دیدگاه ذی‌نفعان در آموزش زبان انگلیسی: ایجاد پرسش‌نامه" با هدف ارائه ابزار و الگویی در زمینه کیفیت و اثرگذاری تدریس و مدرس در آموزش‌های زبان انگلیسی با تدوین و ایجاد پرسش‌نامه این پژوهش را انجام دادند که منتج به ارائه الگوی کیفیت مدرس در هفت عامل اصلی: (۱) پیش شرط‌های تدریس؛ (۲) مهارت‌های عملی کلاسی؛ (۳) مهارت‌های اجتماعی - ارتباطی؛ (۴) سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی آموزش؛ (۵) رشد حرفه‌ای؛ (۶) مهارت‌های مدیریت کلاس؛ (۷) مهارت‌های کنترل یادگیری و رشد فراگیران، جهت ارزیابی مدرسان و نیز کنترل کیفی آموزشگاه‌های زبان و مدرس گردید (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶).

هانت (۲۰۱۴) معتقد است که آموزش زبان انگلیسی در چهل سال اخیر، در مسیر خود از انگلیسی غربی^۲ (امریکایی، بریتانیایی) به سوی انگلیسی بین‌المللی^۳ و اخیراً به انگلیسی جهانی^۴ حرکت کرده است. انگلیسی به عنوان زبان بین‌المللی، در ارتباط با کسب و کار، تجارت و منافع دولتی قرار می‌گیرد. رویکرد جهانی به آموزش زبان انگلیسی از این نظر با انگلیسی غربی و بین‌المللی متفاوت است که اولاً، بر گسترش آگاهی فرهنگی^۵ و دانش ارتباطی تمرکز دارد؛ دوماً، برای متغیرهای بومی شده، اعتبار قائل است. دانشجویان در این کلاس‌ها آموزش می‌بینند که "شهروند جهان"^۶ باشند یعنی کاملاً به عناصر فرهنگی جوامعی که بخشی از آن هستند، آگاه باشند. آگاهی فرهنگی، از دیدگاه جهانی، نه تنها برای زبان آموزان و معلمان ضروری است، بلکه برای تمام کسانی که در این دوره از زمان که دوره‌ی تنوع بیشتر و تعامل

ریشه‌دار و عمیقی است که اعضای جامعه در آن شریک‌اند. این ارزش‌ها اعمال و رفتار جامعه را تعیین می‌کند. آداب و رسوم؛ به آن دسته از شیوه‌های رفتاری عادی اطلاق می‌شود که در جامعه رواج دارد. رسوم اخلاقی؛ عبارت از رسومی هستند که ویژگی‌های معناداری از رفتارهای درست و نادرست را در بر می‌گیرند. رسوم اخلاقی هر جامعه در نظام حقوقی و آموزش‌های مذهبی آن متبلور می‌شود. قوانین بخشی از رسوم اخلاقی هستند که به صورت قواعد و مقررات درآمده‌اند. (کوئن، ۱۹۳۸)

ب- عوامل آموزشی: کلانتری و غلامی (۱۳۹۰)، در مطالعات خود دوازده عامل کلان در آموزش زبان انگلیسی به شرح زیر شناسایی نمود: محتوای برنامه درسی، استفاده از تکنولوژی آموزشی، علاقه معلم، عوامل اجتماعی - فرهنگی، عوامل آموزشی، مشارکت دانش‌موزان در مباحث گروهی، تعامل معلم - دانش‌آموز، آموزش تلفیقی مهارت‌های چهارگانه، ارزشیابی، مدیریت کلاسی، روش‌های تدریس و فعالیت‌های فوق برنامه. نتایج نشان داد که آموزشگاه‌های خصوصی نسبت به مدارس عمومی به استانداردهای لازم برای یادگیری زبان انگلیسی نزدیک‌ترند. این نتایج الهام‌بخش مسئولین آموزش و پرورش باشد تا با انتقال تجربیات آموزشگاه‌های خصوصی به مدارس، باعث ایجاد تحول در آموزش زبان انگلیسی باشند (کلانتری و غلامی، ۱۳۹۰).

کیفیت و اثرگذاری تدریس و مدرس: یکی از مهم‌ترین مباحث در زمینه آموزش، وجود اطمینان از کیفیت و اثرگذاری تدریس و مدرس است؛ از این رو، لازم است الگوها و ابزارهایی برای توصیف و سنجش آنها ایجاد شود. یکی از دروس آموزشی که فراگیران زیادی به آن علاقه دارند، زبان انگلیسی است؛ بنابراین، ایجاد ابزار سنجش و نیز ارائه الگویی

مناسب برای توصیف کیفیت تدریس و اثربخشی در این حیطة امری ضروری است. اکبری و همکاران در سال (۱۳۹۶)، نتایج مرحله کیفی در پژوهشی تحت عنوان "ارائه الگوی کیفیت مدرس از دیدگاه ذی‌نفعان در آموزش زبان انگلیسی نشان داد الگوی کیفیت مدرس از هفت عامل اصلی تشکیل شده است: پیش شرط‌های تدریس؛ مهارت‌های عملی کلاسی؛ مهارت‌های اجتماعی - ارتباطی؛ سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی آموزش؛ رشد حرفه‌ای؛ مهارت‌های مدیریت کلاس؛ مهارت‌های کنترل یادگیری و رشد فراگیران (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶).

محتوای کتب درسی زبان: یکی از مهم‌ترین راه‌های موجود برای ارائه فرهنگ هدف در بافت آموزشی، مواد درسی و کتب آموزشی است. از نظر متخصصین آموزش زبان‌های خارجی، کتاب مهم‌ترین منبعی است که می‌تواند دانش و اطلاعات فرهنگی را به صورتی نظام‌مند به زبان‌آموزان انتقال دهد. کانینگزورث (۱۹۹۵) معتقد است که کتاب منبعی برای ارائه انواع مختلف مواد آموزشی و مرجعی برای تمرین و فعالیت زبان‌آموزان بر روی ابعاد گوناگون زبان است. اهمیت فزاینده‌ی نقش کتاب‌ها و مواد آموزشی خود نشان‌گر میزان حساسیت امر تهیه و تدوین و یا انتخاب کتب مورد نیاز از میان منابع موجود است؛ انتخاب کتاب و یا ادامه استفاده از کتب تالیف شده منوط به انجام ارزشیابی و در پی آن اعمال اصلاحات و تغییرات لازم است. ارزیابی کتب آموزشی از جهات بسیاری حائز اهمیت است و کانینگزورث (۱۹۹۵) و الیس (۱۹۹۷) معتقدند ارزیابی مواد درسی به معلمان کمک می‌کند تا از ارزشیابی‌های شخصی و سطحی‌نگر فاصله بگیرند و به دیدگاه‌های نظام‌مند و زمینه‌ای درباره‌ی ماهیت کلی مواد درسی دست

نسبت به یادگیری زبان فرزندان، نگرش نسبت به سخنگویان بومی، انگیزه گرایشی نسبت به یادگیری زبان انگلیسی (قربان دوردی نژاد، ۱۳۹۴).

تکنولوژی آموزشی: طی سال‌های اخیر توجه بسیار به بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوین در کلاس درس شده است. تغییرات سریع تکنولوژی در فرایند یاددهی - یادگیری موجب تحولات وسیع شده و هدف آن بهبود کیفیت آموزش در مدارس بوده است، تکنولوژی‌های جدید با فراهم آوردن فرصت‌های مناسب در جهت استعدادها و علائق شخصی دانش‌آموزان به بهبود نظام آموزشی مدارس کمک شایانی می‌کنند (بایلر و ریتیچی، ۲۰۰۲). مطالعات نشان می‌دهند که بهره‌گیری از تکنولوژی‌های روز (مثل رایانه و شبکه جهانی) در کلاس‌های درس این امکان را به دانش‌آموزان می‌دهد که با سرعت بیشتر و عملکرد بهتر بیاموزند (مهمت، ۲۰۰۴) و احساس رضایت بیشتر از حضور در کلاس داشته باشند (میلکن و بامز، ۲۰۰۲). لازم به ذکر است که همواره هنگام ورود تکنولوژی‌های جدید به عرصه تعلیم و تربیت، مقاومت‌هایی از سوی اشخاص، به ویژه معلمان و مدیران به عمل می‌آید. تحقیقات نشان می‌دهند که معلمان معمولاً نگرش مثبتی نسبت به تکنولوژی‌های نو ندارند و از مواجهه با آن دچار هراس می‌شوند (کوهانگ، ۱۹۸۷) و پاپرزچی ویداکوپیچ، ۱۹۹۴؛ هاردی، ۱۹۹۸. در مطالعات مشتاقی لارگانی و همکاران (۱۳۸۷)، با توجه به مقیاس نگرش پنج‌گانه کاربرد تکنولوژی در آموزش بر مبنای مدل یاکووز (۲۰۰۵) با پنج مولفه اصلی به شرح زیر می‌توان برشمرد: ۱) مزایای کاربرد تکنولوژی در آموزش، ۲) تصورات در مورد کاربرد تکنولوژی در آموزش، ۳) عدم تاثیرگذاری تکنولوژی در آموزش، ۴) پیش بایست‌های کاربرد تکنولوژی در آموزش، ۵) اثربخشی تجهیزات تکنولوژی در آموزشی؛ یاکووز (۲۰۰۵) به نقل از (مشتاقی لارگانی و همکاران، ۱۳۸۷).

یابند. از دیدگاه مکدوننا و شو (۲۰۰۳)، ارزیابی کتب آموزشی در دو موقعیت ضروری می‌نماید: یک، در موقعیتی که معلمان اجازه تولید کتاب و مواد آموزشی را داشته باشند و دوم، در موقعیتی که معلمان در نقش مصرف کننده‌ی کتاب و مواد آموزشی هستند که از طرف مراکز تصمیم‌گیری بالادست به آنها ارائه شده‌اند. ارزیابی کتب و مواد درسی در هر دو موقعیت ضروری بوده و تردیدی در انجام آن وجود ندارد (احمدی صفا و فراهانی، ۱۳۹۴).

انگیزش و نگرش آموزش و یادگیری زبان آموزان:
روان‌شناسان اجتماعی، از نخستین کسانی بودند که به پژوهش‌های مهمی درباره نقش انگیزش در یادگیری زبان دوم روی آوردند؛ چون از تاثیرات عوامل فرهنگی و اجتماعی در یادگیری زبان دوم به خوبی آگاه بودند (قربان دوردی نژاد و امام جمعه، ۱۳۹۰). مدل‌های انگیزشی متعددی در زمینه انگیزش در یادگیری زبان دوم ارائه شده که موثرترین آنها مدل اجتماعی - تربیتی گاردنر است. گاردنر در این مدل به ۴ عنصر محیط اجتماعی، متغیرهای تفاوت فردی، شرایط و نتایج فراگیری زبان تاکید دارد و معتقد است فراگیری زبان دوم باید در محیط اجتماعی که یادگیری در آن اتفاق می‌افتد بررسی گردد و باورهای فرهنگی در این محیط می‌تواند باعث توسعه نگرش در یادگیری زبان شود و این نگرش نیز بر انگیزش تاثیر می‌گذارد (همان). در بررسی نتایج حاصل از محاسبه تحلیل عامل تاییدی چهار عامل انگیزشی و نگرشی آموزش و یادگیری زبان آموزان در زبان انگلیسی به شرح زیر شناسایی شده است: نگرش درباره اهمیت زبان، نگرش والدین

جدول ۱ - خلاصه و برجسته‌ترین پیشینه پژوهش‌های انجام گرفته در ایران

محققین و پژوهشگران	عنوان پژوهش	یافته‌ها
اکبری و بهشتی پرور و کیانی (۱۳۹۶)	ارائه الگوی کیفیت مدرس از دیدگاه ذی‌نفعان در آموزش زبان انگلیسی	ارائه الگوی کیفیت مدرس از هفت عامل اصلی (۱) پیش شرط‌های تدریس؛ (۲) مهارت‌های عملی کلاسی؛ (۳) مهارت‌های اجتماعی - ارتباطی؛ (۴) سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی آموزش؛ (۵) رشد حرفه‌ای؛ (۶) مهارت‌های مدیریت کلاس؛ (۷) مهارت‌های کنترل یادگیری و رشد فراگیران
شهامت و شهامت (۱۳۹۵)	مقایسه استفاده از فناوری آموزشی در روش‌های تدریس آموزش زبان انگلیسی در دانشگاه‌های دولتی و آزاد شیراز	تفاوت معنادار بیشتری در دانشگاه آزاد در استفاده از روش‌های تدریس مستقیم - شنیداری - جمعی - فیزیکی - تلفیق‌زدایی نسبت به دانشگاه دولتی وجود دارد
رضایی و لطیفی (۱۳۹۴)	بررسی و نقد مولفه‌های فرهنگی و هویتی کتاب درسی زبان انگلیسی پایه اول متوسطه	عدم پرداختن مولفین به مولفه‌های فرهنگی و هویتی شامل اسامی اشخاص، اماکن، البسه، پوشش، غذا، نوشیدنی‌ها و مشاغل در کتب درسی زبان انگلیسی در ایران
قربان دوردی‌نژاد (۱۳۹۴)	ساخت رواسازی و پایاسازی پرسش نامه انگیزش و نگرش یادگیری زبان انگلیسی	نگرش درباره اهمیت زبان، نگرش والدین نسبت به یادگیری زبان فرزندان، نگرش نسبت به سخنگویان بومی و انگیزه گرایشی نسبت به یادگیری زبان انگلیسی و انگیزه گرایشی نسبت به یادگیری زبان
احمدی صفا و فراهانی (۱۳۹۴)	پرورش توانش بینا فرهنگی در "پراسپکت یک" براساس دیدگاه معلمان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی	کتاب مورد نظر فاقد توان بالقوه است.
طاهری و همکاران (۱۳۹۴)	بررسی آشنایی مدرسان زبان انگلیسی با فرهنگ خارجی از منظر توانش بین فرهنگی	اهداف یادگیری زبان را دیگر نمی‌توان تنها در قالب فرآیندی زبانی در نظر گرفت، بلکه می‌بایست یادگیری زبان را در راستای توانش بین فرهنگی سوق داد. بنابراین، مدرسان زبان خارجی ملزم به استفاده و ارتقای توانش بین فرهنگی در بین زبان آموزانشان هستند.
عامریان و صادقی (۱۳۹۳)	مفاهیم فرهنگی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی	نتایج حاصل از پژوهش نشان‌دهنده خنثی بودن تعداد بیشتری از مفاهیم مزبور برای استادان رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات انگلیسی و زبان‌شناسی و در واقع تساهل و مسامحه آنها درقبال این مفاهیم بود.
بحرینی (۱۳۹۲)	تحلیل ارزش‌های فرهنگی در کتاب‌های آموزش زبان	ارزش‌های فرهنگی متعددی در کتب زبان خارجی به چشم می‌خورد که عمده‌ترین‌شان می‌توان به تبعیض‌های جنسیتی، روابط دختر و پسر، توجه به مد و زیبایی ظاهری اشاره شد
کلانتری و غلامی (۱۳۹۰)	بررسی ناکارآمدی آموزش و پرورش در آموزش زبان انگلیسی و مقایسه عمومی و آزمایشگاه‌های خصوصی	آموزشگاه‌های خصوصی نسبت به مدارس عمومی به استانداردهای لازم برای یادگیری زبان انگلیسی نزدیکتر هستند
علی‌نژاد (۲۰۱۵)	موانع فرهنگی در تدریس و یادگیری زبان انگلیسی در بافت زبان خارجی	استفاده از هر دو فرهنگ ایرانی و انگلیسی در کلاس درس، برای یادگیری زبان انگلیسی دانشجویان ایرانی مؤثرتر خواهد بود. هم‌چنین مشخص شد موانعی چون واژگان ممنوعه و عوامل سیاسی و مذهبی تا حدودی بر تدریس زبان انگلیسی تأثیرگذارند.

جدول ۲ - خلاصه و برجسته‌ترین پیشینه پژوهش‌های انجام گرفته در خارج از ایران

محققین و پژوهشگران	عنوان پژوهش	یافته‌ها
گومز رودریگز (۲۰۱۵)	محتوای فرهنگی در کتاب‌های درسی زبان خارجی انگلیسی و آنچه معلمان باید در این باره انجام دهند	یافته‌های این پژوهش نشان داده‌اند که این کتاب‌ها تنها موضوعات فرهنگ سطحی و استاتیک را شامل می‌شوند و فرم‌های پیچیده و قابل تغییر فرهنگ را در برنمی‌گیرند. وی در انتها پیشنهاد می‌کند معلمان با استفاده از منابع اصلی و واقعی مانند: روزنامه، فیلم، ادبیات و مستندات مربوطه، سطح آگاهی فرهنگی را در کلاس بالا ببرند.
هاپکینز (۲۰۱۴)	تأثیرات انگلیسی جهانی بر فرهنگ و هویت در امارات متحده عربی	تأثیرات زبان انگلیسی را با تعبیر "شمشیر دو لبه" نام می‌برد و معتقد است که جهانی شدن زبان انگلیسی، بسته به نقش آن در ارتباطات جهانی، روابط اجتماعی، فرهنگی و تجارت بین‌المللی رو به افزایش است
بایرد (۲۰۱۴)	فرهنگ و زبان دوم	معرفی استانداردهای حرفه‌ای در این زمینه، فرهنگ در حرفه آموزش جایگاه بیشتری پیدا کرده است
کلوت (۲۰۰۶)	ارتباط نزدیک فرهنگ و زبان	وقتی زبان آموزان زبان جدید را یاد می‌گیرند در واقع فرهنگ جدیدی را نیز فرا می‌گیرند و همین که درک آنها از زبان خارجی بیشتر می‌شود می‌تواند معانی و ارزش‌های زبان خارجی را نیز درک کنند حتی اگر همواره به فرهنگ خودی نیز توجه داشته باشند

جدول ۳ - نظریه و دیدگاه‌های صاحب‌نظران فرهنگی و آموزشی در تحلیل مفهومی پژوهش

نویسندگان	نظریه و دیدگاه‌های	موضوعات
گی روشه	تلفیقی (شیوه‌های تفکر، احساس و عمل)	مجموعه به هم پیوسته‌ای از شیوه‌های تفکر، احساس و عمل که کم و بیش مشخص است، از جانب تعداد زیادی از افراد فرا گرفته شده و بین آنها مشترک است و به دو شیوه عینی و نمادین به کار گرفته می‌شود تا این اشخاص را به جمعی خاص و متمایز مبدل سازد. صالحی امیری (۱۳۹۲)
جان تامپسون	نمادگرایی ساختاری (اشکال نمادین)	مجموعه و ساختار نمادهای خلق شده در یک شرایط اجتماعی-تاریخی. صالحی امیری (۱۳۹۲)
آنتونی گیدنز	تلفیقی (ارزشها، هنجارها و تولیدات مادی)	فرهنگ عبارت است از ارزش‌هایی که اعضای گروهی معین دارند، هنجارهایی که از آن پیروی می‌کنند و کالاهای مادی ای تولید می‌کنند. صالحی امیری (۱۳۹۲)
ونز	کارکردگرایی ساختاری (اندیشه‌ها و ارزش)	نظام های الگو شده یا سامان یافته ای از نمادها که ذیل جهت‌گیری‌های کنش و اجزاء درونی شده شخصیت افراد و الگوهای نهادی شده نظام اجتماعی درآید. صالحی امیری (۱۳۹۲)
کریگ و همکاران (۱۹۹۸)	الگوی کیفیت تدریس زبان انگلیسی	الگوی کریگ، کرافت و دوپلسیس (۱۹۹۸): شیوه بیان مناسب آموزشی، تسلط به زبان تدریس، ایجاد محیط خلاق آموزشی، یافتن و پاسخ‌گویی به نیازهای فراگیران و جامعه، اندیشیدن پیرامون نحوه آموزش و واکنش فراگیران و ایجاد تغییرات متناسب، پایبندی به اصول اخلاقی، تعهد به حرفه آموزش، توجه به فراگیران.
استرانگ (۲۰۰۷)	الگوی کیفیت تدریس زبان انگلیسی	الگوی استرانگ (۲۰۰۷): توانش زبانی، معلم بعنوان انسان، مدیریت و سازماندهی کلاس، برنامه‌ریزی و سازماندهی آموزش، اجرای آموزش، نظارت بر پیشرفت و توان بالقوه فراگیران.
براش (۱۹۹۶)	الگوی آموزش زبان	اولین پژوهش در زمینه آموزش زبان؛ براش (۱۹۹۶):

دانش و تسلط به زبان مقصد، توانایی توضیح، سازماندهی و ایجاد انگیزه در فراگیران، انصاف و عدل در رفتار با فراگیران، در دسترس فراگیران بودن.		
نگرش نسبت به تکنولوژی‌های روز و بهره‌گیری از آن در فرایند یاددهی - یادگیری: نگرش پنج‌گانه نسبت به کاربرد تکنولوژی در آموزش: یاکووز (۲۰۰۵) به نقل از مشتاقی لارگانی و همکاران (۱۳۸۷)	نگرش کاربرد تکنولوژی در آموزش	یاکووز (۲۰۰۵)
ارزیابی و تحلیل محتوای کتب زبان انگلیسی	ارزیابی و تحلیل محتوای کتب زبان انگلیسی دوره راهنمایی	حسینی نسب و همکاران (۱۳۸۸)
روانشناسی اجتماعی در خصوص نقش انگیزش در یادگیری زبان دوم با رویکرد مکتب رفتارگرایی، ساختارگرایی، تعاملی. تفاوت‌های فردی: سبک‌های یادگیری، راهبردهای یادگیری، متغیرهای عاطفی (ارمان، لاور و آکسفورد، ۲۰۰۳) مدل‌های انگیزش به ادبیات زبان آموزی (گاردنر و لامبرت، ۱۹۵۹) مدل اجتماعی - تربیتی یادگیری زبان (انگیزش تلفیقی و انگیزش ابزاری)؛ (گاردنر، ۱۹۸۵-۱۹۸۸) انگیزش و نگرش به یادگیری زبان خارجی؛ گاردنر و مکین تایر (۱۹۹۱) تدینی (۱۳۸۵) نظریه‌های انگیزش یادگیری زبان خارجی انگیزش یادگیری زبان‌های خارجی؛ درونی (۲۰۰۱) و گاردنر (۱۹۸۵) قربان دوردی‌نژاد و امام جمعه (۱۳۹۰): - نگرش درباره اهمیت یادگیری زبان - اضطراب یادگیری زبان - نگرش والدین برای یادگیری زبان فرزندان - نگرش به استاد زبان انگلیسی - نگرش گرایش نسبت به یادگیری زبان	نگرش و انگیزش در یادگیری زبان دوم و رویکرد مکتب رفتارگرایی، ساختارگرایی و تعاملی	گاردنر و همکاران (۱۹۸۵)
عوامل ذاتی (مربوط به خود فرهنگ) عوامل درونی (مربوط به جامعه‌ای که یک فرهنگ در آن وجود دارد) و عوامل بیرونی (عوامل بیرون از مرزهای جغرافیایی)	عوامل موثر فرهنگی	صالحی امیری ۱۳۹۲
ساعتچی و همکاران (۱۳۸۹) پژوهش‌های روان‌شناختی. نشر ویرایش (۱۳۸۹)	مهارت‌های زندگی	ساعتچی و همکاران ۱۳۸۹

جدول ۴ - متغیر و شاخص‌های عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی

عوامل ذاتی، بیرونی و درونی	
ابعاد آموزشی	نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیا ارزیابی کتب و محتوای آموزشی تکنولوژی آموزشی کیفیت مدرس و تدریس
ابعاد فرهنگی	آداب و رسوم ارزش‌های انسانی و اخلاقی

تعاملات و ارتباطات اجتماعی
سبک زندگی
مهارت‌های زندگی

مدل مفهومی عوامل، ابعاد و مولفه‌های ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی

روش‌شناسی پژوهش

همکاران، ۱۳۸۸)، ۳) پرسشنامه مهارت‌های سبک زندگی (ساعتچی و همکاران، ۱۳۸۹)، ۴) پرسشنامه مقیاس سنجش نگرش کاربرد تکنولوژی در آموزش (یاکوز، ۲۰۰۵) به نقل از مشتاقی لارگانی و همکاران، ۱۳۸۷)، ۵) پرسشنامه نگرش و انگیزش یادگیری زبان انگلیسی (گاردنر و همکاران، ۱۹۹۵) و قربان دوردی‌نژاد، ۱۳۹۴. ج- پرسشنامه دوم محقق ساخته: به منظور سنجش کمی عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی. در کل برای هر دو طیف پرسشنامه‌های پژوهش از ۷۹ گویه در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت با در نظر گرفتن رویکردهای آموزشی و فرهنگی زبان انگلیسی مورد استفاده قرار گرفت. د- پرسشنامه سوم جهت تعیین درجه تناسب الگوی ارتقاء: به منظور تعیین درجه تناسب الگو و مدل نهایی پژوهش توسط متخصصان طراحی شد. این پرسشنامه شامل ۸ بخش: (۱) فلسفه، (۲) اهداف، (۳) مبانی نظری، (۴) ابعاد، (۵) مولفه‌ها، (۶) روش‌ها، (۷) فرآیند اجرایی، (۸) تسهیل‌کننده‌ها یا زیر ساختارها و بازخورد مدل بوده که در اختیار ۳۰ نفر از متخصصان این حوزه قرار داده شد. از این افراد خواسته شد تا نظر خود را در مورد مدل و الگوی پیشنهادی در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت با طیف کاملاً مناسب، مناسب، نامناسب، نامناسب، نامناسب و کاملاً نامناسب اعلام نمایند.

پایایی ابزار اندازه‌گیری

پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر داده، ترکیبی (کمی و کیفی) و از نظر روش توصیفی پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش در دو بخش کیفی و کمی در سطوح؛ صاحب‌نظران دانشگاهی، خبرگان حوزه فرهنگی و آموزشی، مربیان و مدرسان آموزشگاه زبان انگلیسی تعیین می‌گردند. متعاقباً حجم و روش نمونه‌گیری آماری نیز در دو بخش؛ کیفی شامل ۳۰ نفر از صاحب‌نظران دانشگاهی و خبرگان حوزه فرهنگی و آموزشی، و در بخش کمی مطابق با فرمول آزمون کوکران ۴۰۰ نفر تعیین گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات: مهم‌ترین ابزار مورد استفاده برای گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه‌های استاندارد و محقق ساخته و یک مصاحبه نیمه ساختمند از عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی بوده است. الف- مصاحبه نیمه ساختمند: جهت شناسایی و تدوین اولیه و نهایی عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی از سوی صاحب‌نظران و خبرگان حوزه دانشگاهی و آموزشگاهی در رشته‌های مدیریت امور فرهنگی و مدیریت آموزشی و زبان‌های خارجی. ب- پرسشنامه اول استاندارد (استخراج شده از پرسشنامه‌های استاندارد با توجه به مولفه‌ها): (۱) پرسشنامه الگوی کیفیت تدریس زبان انگلیسی؛ کریگ، گرافت و دوپله سیس (۱۹۹۸) و (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶)، (۲) پرسشنامه ارزیابی محتوای کتاب‌های زبان انگلیسی (اور، ۱۹۹۶) به نقل از حسینی نسب و

جدول ۵ - میزان آلفای بدست آمده برای هر یک از متغیرهای تحقیق

تعداد نمونه	آلفا		
۱۰۰	۰/۷۶۹	کیفیت مدرس و تدریس	۳ ۴ ۵
۱۰۰	۰/۸۲۴	تکنولوژی آموزشی	
۱۰۰	۰/۸۳۵	ارزیابی کتب و محتوای آموزشی	

۱۰۰	۰/۷۱۷	نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء	
۱۰۰	۰/۷۶۴	آداب و رسوم	
۱۰۰	۰/۸۶۱	ارزش‌های انسانی و اخلاقی	
۱۰۰	۰/۷۲۹	تعاملات و ارتباطات اجتماعی	
۱۰۰	۰/۷۵۸	سبک زندگی	
۱۰۰	۰/۷۷۸	مهارت‌های زندگی	
۱۰۰	۰/۷۰۹	ابعاد آموزشی	۳
۱۰۰	۰/۷۰۱	ابعاد فرهنگی	
۱۰۰	۰/۹۲۱	عوامل ذاتی	۳
۱۰۰	۰/۷۵۵	عوامل درونی	
۱۰۰	۰/۷۲۴	عوامل بیرونی	
۱۰۰	۰/۹۷۹	کل پرسشنامه	

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف- جداول یک بعدی و آماره توصیفی:

ب- آماره استنباطی: آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها. آزمون اولویت‌بندی فریدمن به منظور اولویت‌بندی متغیرها. آزمون t تک نمونه‌ای جهت تعیین تناسب الگو مطابق با پرسشنامه خبرگان با پرسشنامه محقق ساخته . آزمون KMO برای تأیید کفایت حجم نمونه قبل از تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل ساختاری عاملی. آزمون سنجش برازش مدل از طریق تحلیل عاملی تاییدی اکتشافی (روابط اندازه‌گیری) و مدل‌های تحلیل مسیر معادلات ساختاری ترکیبی.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف- تجزیه و تحلیل استنباطی: بررسی نرمال یا غیرنرمال بودن داده‌ها

جدول ۶ - نتایج آزمون K-S برای مولفه‌ها، ابعاد و عوامل

نتیجه	Sig	K-S	مولفه‌ها، ابعاد و عوامل
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۰۹۸	۰.۱۲۱	کیفیت مدرس و تدریس
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۱۳۴	.۱۰۵	تکنولوژی آموزشی
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۱۳۱	.۱۰۵	ارزیابی کتب و محتوای آموزشی
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۱۰۶	.۱۱۱	نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء
$p > 0/05$ و نرمال است.	.132	.۱۰۳	آداب و رسوم
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۲۴۵	.۰۸۹	ارزش‌های انسانی و اخلاقی
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۲۵۱	.۰۹۴	تعاملات و ارتباطات اجتماعی
$p > 0/05$ و نرمال است.	.۱۰۰	.۱۲۶	سبک زندگی

مهارت‌های زندگی	۰.۸۷	۰.۲۳۶	$p > 0/05$ و نرمال است.
ابعاد	ابعاد آموزشی	۰.۱۵۳	$p > 0/05$ و نرمال است.
	ابعاد فرهنگی	۰.۱۵۹	$p > 0/05$ و نرمال است.
عوامل	عوامل ذاتی	۰.۱۵۷	$p > 0/05$ و نرمال است.
	عوامل درونی	۰.۱۶۱	$p > 0/05$ و نرمال است.
	عوامل بیرونی	۰.۱۷۳	$p > 0/05$ و نرمال است.

سوال اول پژوهش: ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی کدامند؟

جدول ۷ - بارهای عاملی ابعاد فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی پس از چرخش عامل‌ها

عامل		گویه
۱	۲	
۸۹۴		کیفیت مدرس و تدریس
۷۵۴		تکنولوژی آموزشی
۸۷۲		ارزیابی کتب و محتوای آموزشی
۵۳۴		نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء
	۸۸۷	آداب و رسوم
	۷۸۴	ارزش‌های انسانی و اخلاقی
	۸۵۱	تعاملات و ارتباطات اجتماعی
	۶۳۰	سبک زندگی
	۸۵۹	مهارت‌های زندگی

همان‌طور که در جدول شماره ۷ نشان داده شد، دو بُعد به عنوان ابعاد فرهنگی و آموزشی شناسایی شده‌اند که میزان اثرات کلی این ابعاد برابر با $70/366$ درصد بوده است. نامگذاری هر یک از ابعاد مستخرجه به شرح زیر است:

۱- بُعد اول: «ابعاد آموزشی». این بُعد $42/574$ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند و چهار مولفه را شامل می‌شود. در این بُعد، بیشترین وزن عاملی به مولفه «آداب و رسوم» (وزن $0/887$) و کمترین وزن عاملی به مولفه «سبک زندگی» (وزن $0/630$) تعلق دارد.

مولفه «کیفیت مدرس و تدریس» با وزن $0/894$ و

سوال دوم پژوهش: عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی کدامند؟

جدول ۸ - بارهای عاملی عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی پس از چرخش عامل‌ها

گویه	عامل		
	۱	۲	۳
Q56	۰/۹۲۱		
Q57	۰/۷۵۰		
Q58	۰/۸۲۱		
Q59	۰/۸۵۴		
Q60	۰/۹۱۵		
Q61	۰/۹۲۴		
Q62	۰/۸۱۶		
Q63	۰/۸۶۸		
Q64	۰/۸۲۶		
Q65	۰/۸۳۳		
Q66	۰/۷۰۳		
Q67	۰/۷۷۲		
Q68		۰/۷۹۵	
Q69		۰/۸۴۵	
Q70		۰/۷۸۵	
Q71		۰/۸۱۵	
Q72		۰/۶۱۷	
Q73		۰/۸۹۹	
Q74			۰/۹۳۰
Q75			.884
Q76			.725
Q77			.743
Q78			.757
Q79			.888

شماره ۶۱ با وزن ۰/۹۲۴ و کمترین وزن عاملی به شاخص شماره ۶۶ با وزن ۰/۷۰۳ تعلق دارد.

عامل دوم: «عوامل درونی» که ۲۵/۲۹۶ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند و شش شاخص را شامل می‌شود. در این مولفه، بیشترین وزن عاملی به شاخص شماره ۷۳ با وزن ۰/۸۹۹ و کمترین وزن عاملی به شاخص شماره ۷۲ با وزن ۰/۶۱۷ تعلق دارد.

عامل سوم: «عوامل بیرونی» که ۱۰/۵۵۶ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند و شش شاخص را شامل می‌شود. در این مولفه، بیشترین وزن عاملی به شاخص شماره ۷۴ با وزن

همان‌طور که در جدول شماره ۸ نشان داده شده است، سه عامل به عنوان عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی شناسایی شده‌اند که میزان اثرات کلی این عوامل برابر با ۷۱/۵۵۸ درصد بوده است. نام‌گذاری هر یک از عوامل استخراج شده به شرح زیر صورت گرفته است:

عامل اول: «عوامل ذاتی» که ۳۵/۷۰۶ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند و دوازده شاخص را شامل می‌شود. در این مولفه، بیشترین وزن عاملی به شاخص

۰/۹۳۰ و کمترین وزن عاملی به شاخص شماره ۷۶ با وزن ۰/۷۲۵ تعلق دارد. برای بررسی این سوال، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده که نتایج حاصله به شرح زیر است:

سوال سوم پژوهش: وضعیت موجود عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی چگونه است؟

جدول ۹ - نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای تعیین وضعیت موجود عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی

میانگین جامعه = ۳					
عوامل	میانگین	انحراف استاندارد	t	df	Sig
عوامل ذاتی	۳/۳۱۵۰	۰/۹۵۱۴۰	۶/۶۲۲	۳۹۹	۰/۰
عوامل درونی	۳/۴۰۳۷	۰/۸۰۳۶۷	۱۰/۰۴۸	۳۹۹	۰/۰
عوامل بیرونی	۳/۵۰۳۸	۰/۶۸۹۸۰	۱۴/۶۰۶	۳۹۹	۰/۰

* نتیجه: همان‌طور که در جدول شماره ۴-۲۴ نشان داده شده، آماره t محاسبه شده در تمام عوامل (ذاتی، درونی و بیرونی) نشان می‌دهد که مقادیر حاصل با درجه آزادی ۳۹۹ و آلفای ۰/۰۵ بزرگتر از مقدار t بحرانی (۱/۹۶) هستند. لذا فرض صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین‌های مشاهده شده و میانگین جامعه (۳) رد و مشخص می‌شود که بین میانگین‌های مشاهده شده و میانگین جامعه (۳) تفاوت معناداری وجود دارد. در نتیجه، وضعیت موجود عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی بالاتر از متوسط جامعه است.

سوال چهارم پژوهش: سهم هر یک از عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی به چه صورت است؟

برای بررسی این سوال، از آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شده است که نتایج به دست آمده به شرح زیر می‌باشد:

برای پاسخ به این سوال، عوامل موثر بر ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی که با سه عامل شناسایی شدند، با میانگین جامعه که برابر با ۳ است، مورد مقایسه قرار گرفتند که نتایج به دست آمده از جدول شماره ۴-۲۴ نشان می‌دهد که:

۱- در عوامل ذاتی، آماره t محاسبه شده $t=6/622$ در سطح ۰/۰۵ معنادار است. مقایسه میانگین این عامل $M=3/3150$ با میانگین جامعه $t\text{-value}=3$ نشان می‌دهد که مقدار عوامل ذاتی از مقدار میانگین جامعه بالاتر است.

۳- در عوامل درونی، آماره t محاسبه شده $t=10/048$ در سطح ۰/۰۵ معنادار است. مقایسه میانگین این عامل $M=3/4037$ با میانگین جامعه $t\text{-value}=3$ نشان می‌دهد که مقدار عوامل درونی از مقدار میانگین جامعه بالاتر است.

۲- در عوامل بیرونی، آماره t محاسبه شده $t=14/606$ در سطح ۰/۰۵ معنادار است. مقایسه میانگین این عامل $M=3/5038$ با میانگین جامعه $t\text{-value}=3$ نشان می‌دهد که مقدار عوامل بیرونی از مقدار میانگین جامعه بالاتر است.

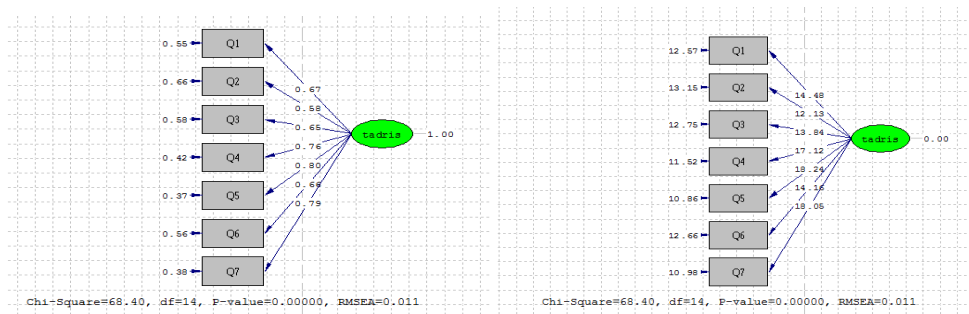
جدول ۱۰ - نتایج آزمون فریدمن برای تعیین سهم هر یک از عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی

عوامل	رتبه میانگین	Chi-Square	درجه آزادی	سطح معناداری
عوامل ذاتی	۱/۷۹	۴۰/۳۴۹	۲	۰/۰
عوامل درونی	۲/۰۱			
عوامل بیرونی	۲/۲۱			

نرم‌افزار آماری لیزرل استفاده شد که نتایج به دست آمده به شرح زیر می‌باشد:

تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه کیفیت مدرس و تدریس: برای مولفه «کیفیت مدرس و تدریس» تعداد ۷ گویه استخراج شده است که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

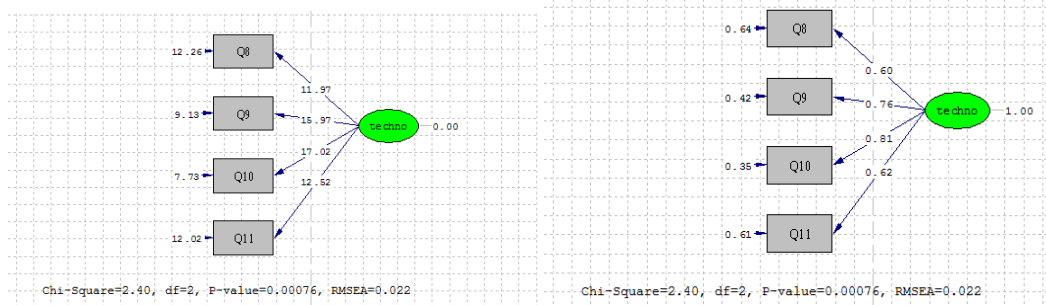
۱- عوامل بیرونی با رتبه میانگین ۲/۲۱
 ۲- عوامل درونی با رتبه میانگین ۲/۰۱
 ۳- عوامل ذاتی با رتبه میانگین ۱/۷۹
 برای بررسی این سوال، از آزمون تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از تکنیک مدل‌یابی معادله ساختاری (SEM) با

نمودار ۱ - مدل تحلیل عاملی تاییدی کیفیت مدرس و تدریس در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

شده است که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

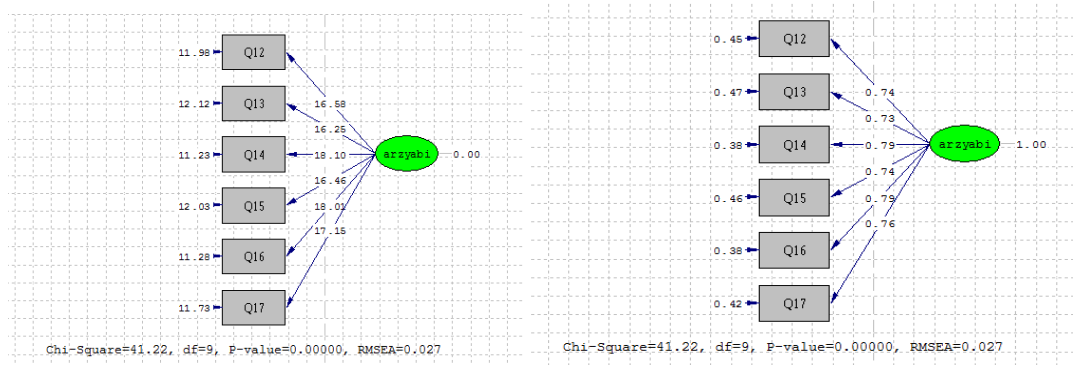
تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه تکنولوژی آموزشی: برای مولفه «تکنولوژی آموزشی» تعداد ۴ گویه استخراج

نمودار ۲ - مدل تحلیل عاملی تاییدی تکنولوژی آموزشی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

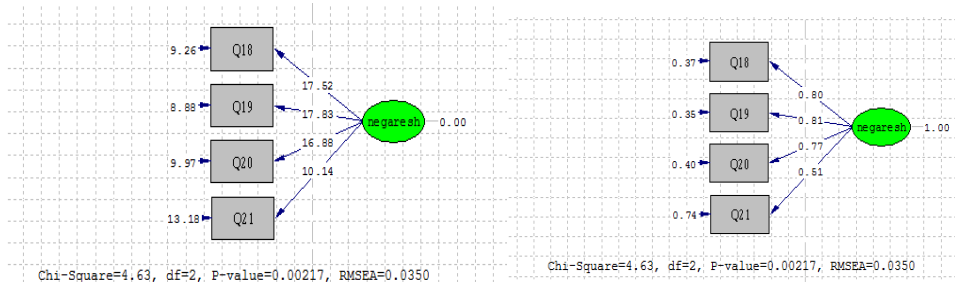
تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه ارزیابی کتب و محتوای آموزشی: برای مولفه «ارزیابی کتب و محتوای آموزشی» تعداد ۶ گویه استخراج شده است که در ادامه

نمودار ۳ - مدل تحلیل عاملی تاییدی ارزیابی کتب و محتوای آموزشی در حالت برآورد استاندارد و حالت معناداری

مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

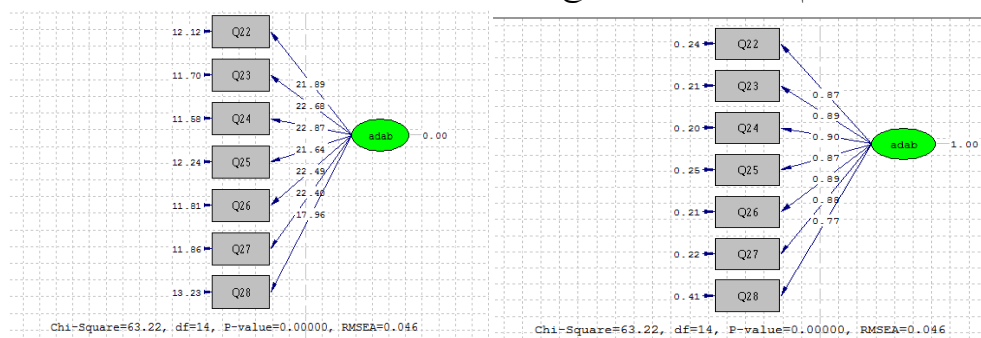
تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء: برای مولفه «نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء» تعداد ۴ گویه استخراج شده است که در ادامه

نمودار ۴ - مدل تحلیل عاملی تاییدی نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

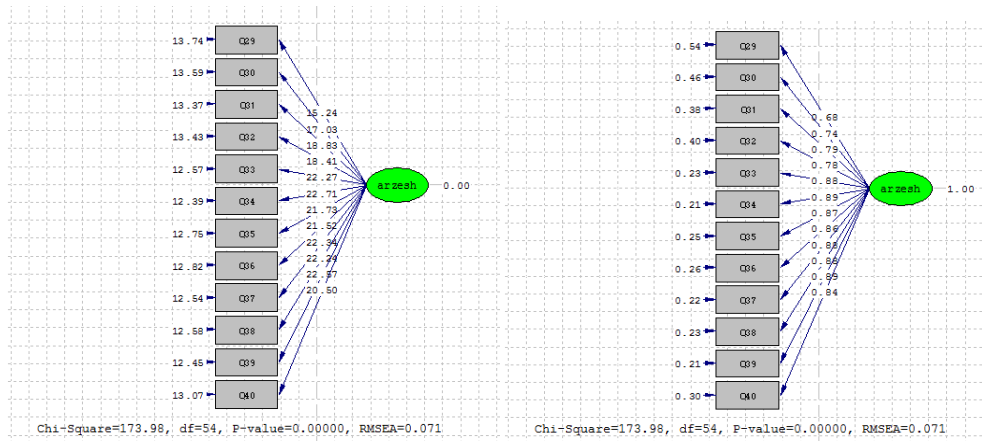
تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه آداب و رسوم: برای مولفه «آداب و رسوم» تعداد ۷ گویه استخراج شده است

نمودار ۵ - مدل تحلیل عاملی تاییدی آداب و رسوم در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

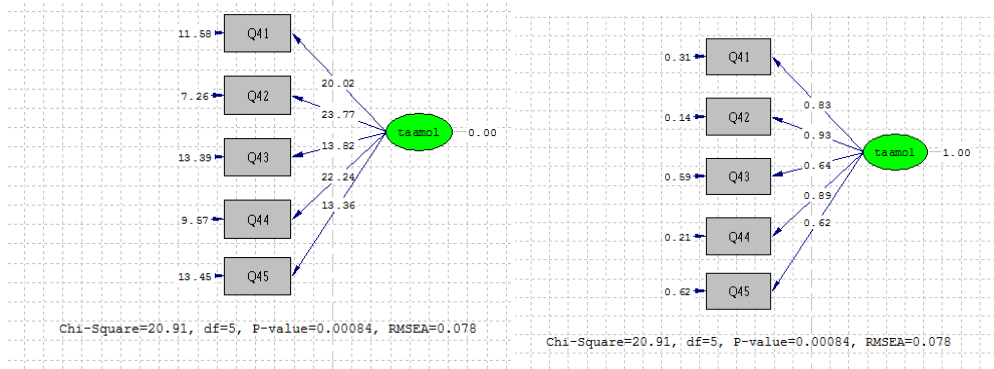
۱۲ گویه استخراج شده است که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود

تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه ارزش‌های انسانی و اخلاقی: برای مولفه «ارزش‌های انسانی و اخلاقی» تعداد

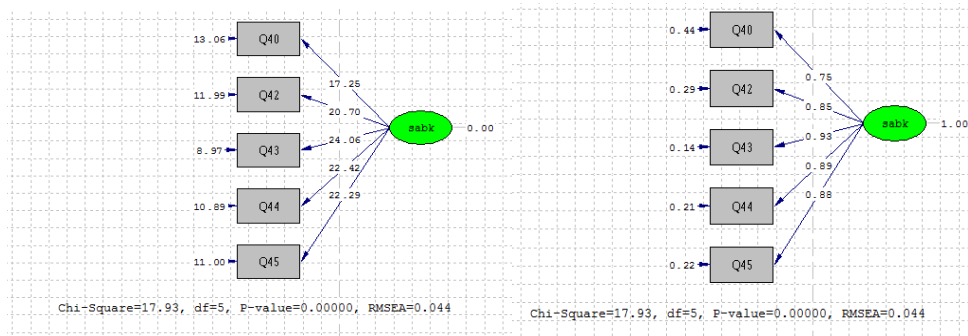

نمودار ۶ - مدل تحلیل عاملی تاییدی ارزش‌های انسانی و اخلاقی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه تعاملات و ارتباطات اجتماعی: برای مولفه «تعاملات و ارتباطات اجتماعی» تعداد ۵ گویه استخراج شده است که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود.

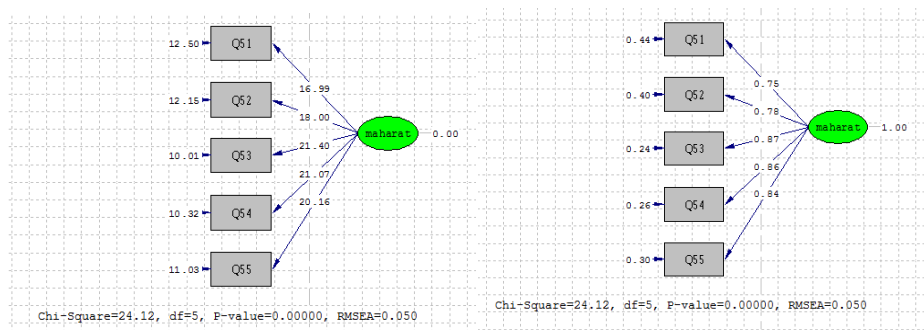

تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه سبک زندگی: برای مولفه «سبک زندگی» تعداد ۵ گویه استخراج شده است و جدول ارائه می‌شود. که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار

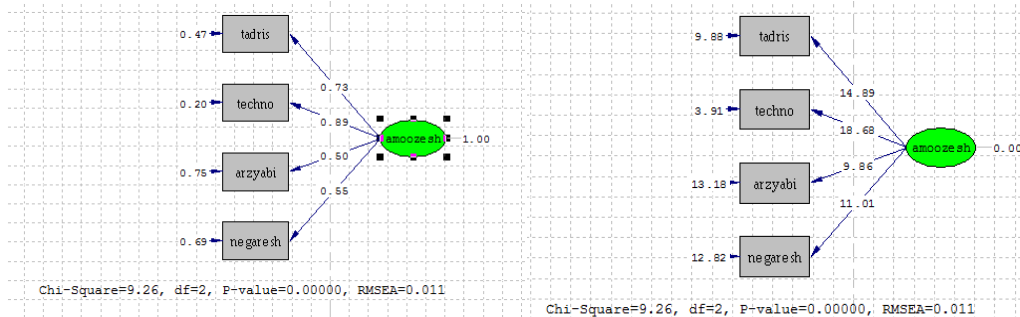
نمودار ۸ - مدل تحلیل عاملی تاییدی سبک زندگی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

تحلیل عاملی تاییدی برای مولفه مهارت‌های زندگی: شده است که در ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می‌شود. برای مولفه «مهارت‌های زندگی» تعداد ۵ گویه استخراج

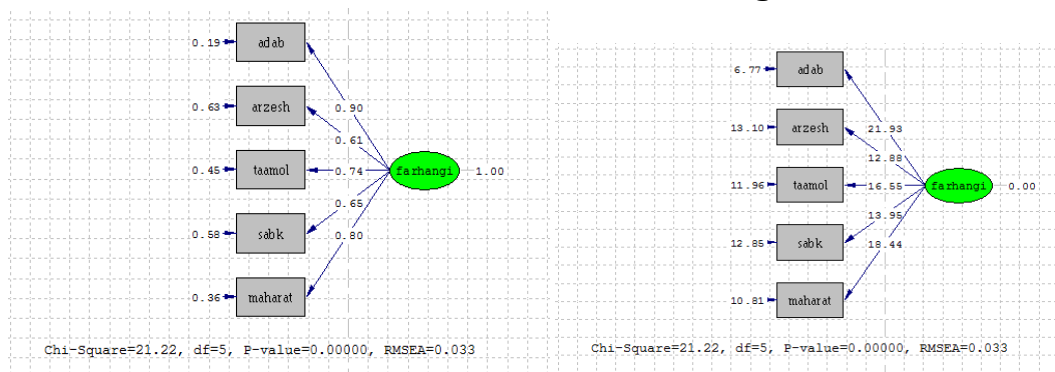
نمودار ۹ - مدل تحلیل عاملی تاییدی مهارت‌های زندگی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

تحلیل عاملی تاییدی برای ابعاد آموزشی: برای «ابعاد آموزشی» تعداد ۴ گویه استخراج شده است که در ادامه ارائه می‌شود. مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول

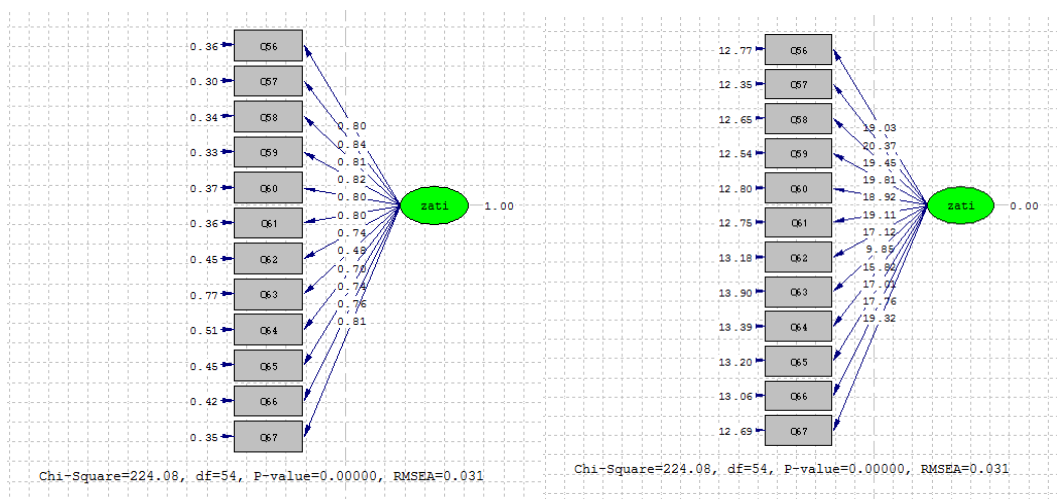
نمودار ۱۰ - مدل تحلیل عاملی تاییدی ابعاد آموزشی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

تحلیل عاملی تاییدی برای ابعاد فرهنگی: برای «ابعاد فرهنگی» تعداد ۵ گویه استخراج شده است که در ادامه ارائه می‌شود. مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول

نمودار ۱۱ - مدل تحلیل عاملی تاییدی ابعاد فرهنگی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی‌داری

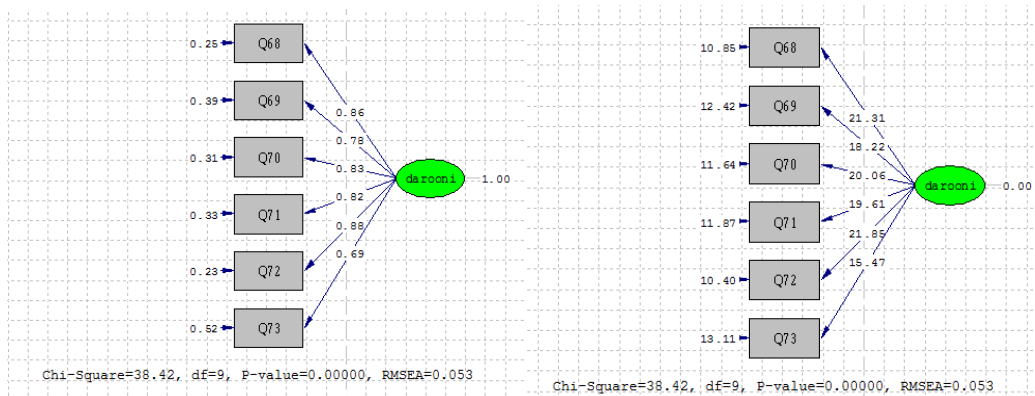
تحلیل عاملی تاییدی برای عوامل ذاتی: برای «عوامل ذاتی» تعداد ۱۲ گویه استخراج شده است که در ادامه مدل ارائه می‌شود. مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول

نمودار ۱۲ - مدل تحلیل عاملی تاییدی عوامل ذاتی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی داری

تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می شود.

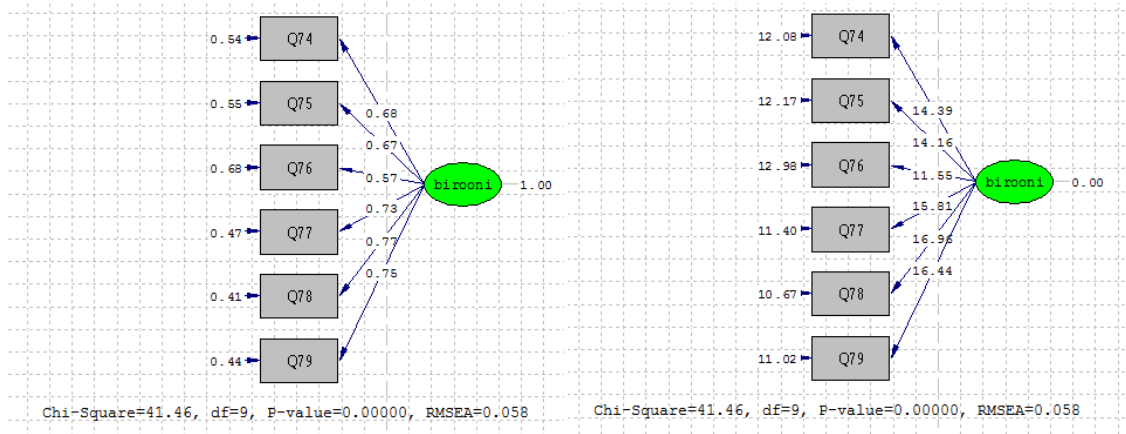
تحلیل عاملی تاییدی برای عوامل درونی: برای «عوامل درونی» تعداد ۶ گویه استخراج شده است که در ادامه مدل

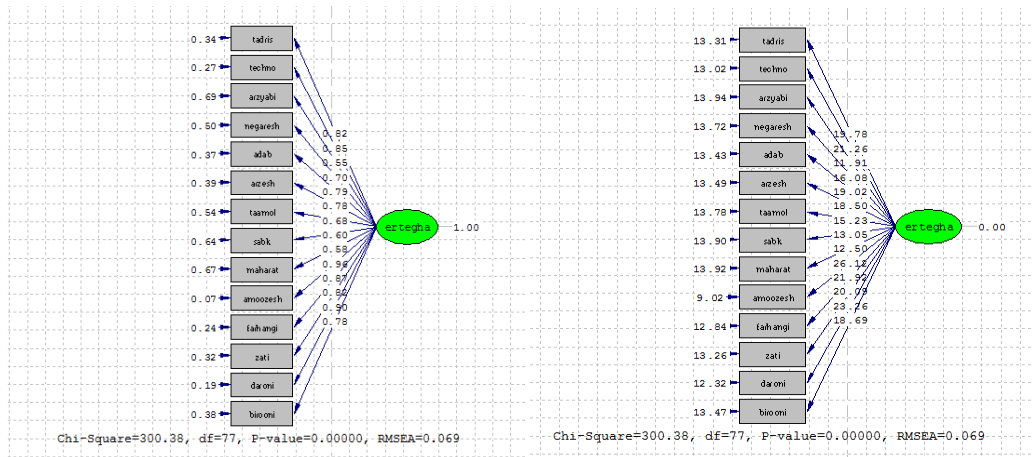
نمودار ۱۳ - مدل تحلیل عاملی تاییدی عوامل درونی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی داری

ادامه مدل تحلیل عاملی تاییدی آن در قالب نمودار و جدول ارائه می شود.

تحلیل عاملی تاییدی برای عوامل بیرونی: برای «عوامل بیرونی» تعداد ۶ گویه استخراج شده است که در

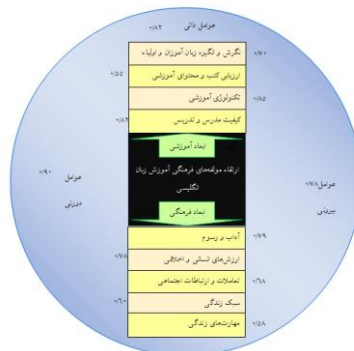

نمودار ۱۴ - مدل تحلیل عاملی تاییدی عوامل بیرونی در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی داری
 تحلیل عاملی تاییدی برای کل مولفه‌ها، ابعاد و عوامل: برای «کل مولفه‌ها، ابعاد و عوامل» تعداد ۹ مولفه، می‌شود.
 بُعد ۲ و ۳ عامل استخراج شده است که در ادامه مدل

نمودار ۱۵ - مدل تحلیل عاملی تاییدی کل مولفه‌ها، ابعاد و عوامل در حالت برآورد استاندارد و حالت معنی داری

سوال پنجم پژوهش: چه الگویی می‌توان برای ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی ارائه داد؟

شکل ۴-۱: الگوی ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی

جدول نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای تعیین درجه تناسب الگوی پیشنهادی جهت ارائه الگوی نهایی

میانگین جامعه = ۳					
Sig	df	t	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۷/۵۸۸	۰/۴۹۸	۴/۶۰	ارائه الگویی کاربردی جهت ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزشی ایران
۰/۰۰۰	۲۹	۱۳/۳۷۹	۰/۶۶۹	۴/۶۳	ایجاد زمینه رقابت در مدارس جهت آموزش بهتر زبان انگلیسی و اهداف
۰/۰۰۰	۲۹	۹/۷۸۶	۰/۷۶۵	۴/۳۷	نهادینه کردن فرهنگ آموزش پایدار در حوزه زبان انگلیسی

۰/۰۰۰	۲۹	۸/۸۳۹	۰/۷۸۵	۴/۲۷	گذر از آموزش سنتی به سوی آموزش نوین در حوزه زبان انگلیسی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۷۸۹	۰/۶۸۱	۴/۴۷	تقویت کیفیت برنامه‌های آموزشی زبان انگلیسی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۷/۱۷۲	۰/۴۶۷۸۱	۴/۴۶۶	فلسفه و اهداف (کلی)	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۰۴۲	۰/۷۵۸	۴/۶۷	نظریه هوش گاردنر	مبانی نظری
۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۱۰۵	۰/۷۲۴	۴/۶۰	نظریه طبقه‌بندی اهداف آموزشی بلوم	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۰/۲۵۱	۰/۸۱۹	۴/۵۳	نظریه یادگیری اجتماعی بندورا	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۴/۲۹۷	۰/۶۵۱	۴/۷۰	نظریه یادگیری معنادار کلامی آزوبل	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۷۸۸	۰/۷۲۸	۴/۵۷	نظریه ارتباطی هال	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۱۰۵	۰/۷۲۴	۴/۶۰	نظریه یادگیری شناختی گشتالت	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۴/۵۳۸	۰/۶۰۷۰۰	۴/۶۱۱۱	مبانی نظری (کلی)	
۰/۰۰۰	۲۹	۳۲/۹۱۲	۰/۲۹۷	۴/۷۹	ابعاد آموزشی	
۰/۰۰۰	۲۹	۳۲/۵۰۴	۰/۲۹۳	۴/۷۴	ابعاد فرهنگی	
۰/۰۰۰	۲۹	۴۲/۹۰۴	۰/۲۲۵	۴/۷۶	ابعاد فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی (کلی)	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۹۹۰	۰/۶۷۵	۴/۶۰	کیفیت مدرس و تدریس	مؤلفه‌های فرهنگی و آموزشی
۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۰۸۹	۰/۷۷۴	۴/۵۷	تکنولوژی آموزشی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۲۳۸	۰/۷۳۱	۴/۵۰	ارزیابی کتب و محتوای آموزشی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۴۵۳	۰/۷۱۸	۴/۶۳	نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۳/۷۰۶	۰/۶۲۶	۴/۵۷	آداب و رسوم	
۰/۰۰۰	۲۹	۲۹/۵۷۱	۰/۳۴۶	۴/۸۷	ارزش‌های انسانی و اخلاقی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۶/۲۷۶	۰/۵۸۳	۴/۷۳	تعاملات و ارتباطات اجتماعی	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۷/۰۲۶	۰/۵۶۸	۴/۷۷	سبک زندگی	
۰/۰۰۰	۲۹	۳۴/۴۶۲	۰/۲۵۹	۴/۶۳	مهارت‌های زندگی	
۰/۰۰۰	۲۹	۲۶/۰۴۱	۰/۳۴۷	۴/۶۵	مؤلفه‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی (کلی)	
۰/۰۰۰	۲۹	۱۳/۷۵۷	۰/۵۹۲	۴/۴۹	عوامل ذاتی	عوامل مؤثر بر ارتقاء
۰/۰۰۰	۲۹	۲۵/۸۷۲	۰/۳۰۶	۴/۴۵	عوامل درونی	
۰/۰۰۰	۲۹	۲۱/۹۵۸	۰/۳۸۲	۴/۵۳	عوامل بیرونی	
۰/۰۰۰	۲۹	۲۳/۷۸۱	۰/۳۴۲۹۱	۴/۴۸	عوامل مؤثر بر ارتقاء مؤلفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی (کلی)	مؤلفه‌های فرهنگی

میانگین‌های مشاهده شده و میانگین جامعه (۳) تفاوت معناداری وجود دارد و در نتیجه، الگوی پژوهش از نظر متخصصین دارای اعتبار بالایی است و با اطمینان ۹۵ درصد مورد تایید قرار گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که در جدول فوق شماره نشان داده شده است، آماره t محاسبه شده در تمام قسمت‌های الگو نشان می‌دهد که مقادیر به دست آمده با درجه آزادی ۲۹ و آلفای ۰/۰۵ بزرگتر از مقدار t بحرانی هستند. لذا فرض صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین‌های مشاهده شده و میانگین جامعه (۳) رد شده و مشخص می‌شود که بین

آداب و رسوم، ارزش‌های انسانی و اخلاقی، تعاملات و ارتباطات اجتماعی، سبک زندگی، مهارت‌های زندگی) و سه عامل موثر (عامل ذاتی، عامل درونی و عامل بیرونی)، جهت ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی برای آموزشگاه‌ها و مراکز آموزشی زبان‌های خارجی بخصوص زبان انگلیسی ارائه و پیشنهاد کرد. این الگو در ابعاد آموزشی می‌تواند موید این نکته باشد که برای ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در میان فراگیران می‌بایست به کیفیت و اثرگذاری تدریس و مدرس و هم‌چنین الگوهای تدریس در کلاس‌های آموزشی و آموزشگاهی زبان انگلیسی توجه ویژه‌ای معطوف داشت، زیرا در پس اهداف آموزشی زبان انگلیسی اهداف رفتاری نهفته شده است. این اهداف رفتاری مورد انتظار آموزشی زبان انگلیسی معرف نتایج رفتاری مورد انتظار نگرش‌های فرهنگی و آموزشی فراگیران خواهد بود. هم‌چنین این الگو در ابعاد فرهنگی می‌تواند موید این نکته باشد که برای ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در میان فراگیران می‌بایست به آداب و رسوم، ارزش‌های انسانی و اخلاقی، تعاملات و ارتباطات اجتماعی، سبک و مهارت‌های زندگی توجه ویژه‌ای معطوف داشت. فرهنگ الگوی درهم تنیده‌ای است از رفتار انسان که شامل افکار، ارتباطات، زبان، عادات، باورها، رسوم، ارزش‌ها، آداب احترام، تشریفات مذهبی، شیوه تعامل و نقش‌ها، روابط و رفتارهای مورد انتظار از یک گروه نژادی، قومی، مذهبی یا اجتماعی و توانایی انتقال موارد فوق‌الذکر به نسل بعدی می‌باشد. در بحث تناسب الگوی ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی با توجه به ابعاد، مولفه‌ها و عوامل بدست آمده از یافته‌های پژوهش و با عنایت به نظر خواهی از متخصصان حوزه‌های فرهنگی و آموزشی بر مبنای فلسفه و اهداف، مبانی نظری، ابعاد فرهنگی و آموزشی، مولفه‌های فرهنگی و آموزشی و در نهایت عوامل موثر بر ارتقاء این مولفه‌های فرهنگی در آموزش زبان انگلیسی از اعتبار بالا و با اطمینان بالا مورد

در بحث ابعاد و مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی با توجه به یافته‌های بدست آمده این پژوهش می‌توان به طور کلی به دو بُعد و نه مولفه اشاره کرد: بُعد اول (ابعاد آموزشی) شامل مولفه‌های: مولفه اول (کیفیت مدرس و تدریس)، مولفه دوم (تکنولوژی آموزشی)، مولفه سوم (ارزیابی کتب و محتوای آموزشی)، مولفه چهارم (نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء). در بُعد دوم (ابعاد فرهنگی)، شامل مولفه‌های: مولفه پنجم (آداب و رسوم)، مولفه ششم (ارزش‌های انسانی و اخلاقی)، مولفه هفتم (تعاملات و ارتباطات اجتماعی)، مولفه هشتم (سبک زندگی)، مولفه نهم (مهارت‌های زندگی)، جهت ارتقاء فرهنگی آموزش‌های زبان انگلیسی تعیین و شناسایی شدند. در بحث ابعاد آموزشی؛ عوامل زیادی در موفقیت آموزش زبان انگلیسی مرتبط هستند، که فراهم نمودن این شرایط به بهبود آموزش زبان انگلیسی منجر می‌شود. در بحث عوامل موثر بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی و وضعیت موجود این عوامل با توجه به یافته‌های بدست آمده این پژوهش و با عنایت به ابعاد و مولفه‌های فرهنگی مستخرج، می‌توان این عوامل موثر را بطور کلی در سه عامل بر شمرده؛ عامل اول (ذاتی)، عامل دوم (درونی) و عامل سوم (بیرونی). در بحث میزان سهم هر یک از عوامل موثر بر شمرده فوق بر ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی با توجه به یافته‌های بدست آمده این پژوهش می‌توان به ترتیب عوامل بیرونی را در رتبه اول، عوامل درونی را در رتبه دوم، و عوامل ذاتی را در ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در رتبه سوم قلمداد کرد. در بحث ارائه الگو برای ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی با توجه به یافته‌های بدست آمده این پژوهش می‌توان الگویی مشتکل از: دو بعد (ابعاد آموزشی و ابعاد فرهنگی)، نه مولفه (کیفیت مدرس و تدریس، تکنولوژی آموزشی، ارزیابی کتب و محتوای آموزشی، نگرش و انگیزه زبان آموزان و اولیاء،

پژوهش در "عوامل موثر، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی، آموزش زبان انگلیسی" که منجر به شناسایی دو بُعد کلی؛ الف- بُعد فرهنگی با پنج زیرمولفه، ب- بُعد آموزشی با چهار زیر مولفه و هم‌چنین سه عامل کلی؛ عوامل ذاتی، عوامل درونی و عوامل بیرونی گردید. در جهت ارتقاء فرهنگی در آموزش زبان انگلیسی نظام آموزشی کشور پیشنهاد می‌گردد: ۱- ساختار محتوای درسی و آموزشی آموزشگاه‌ها متناسب با عوامل موثر ذاتی، درونی و بیرونی در مولفه‌های مشخص شده در راستای ابعاد فرهنگی و آموزشی، تهیه و طراحی گردد. ۲- اهداف رفتاری طرح درس زبان انگلیسی در آموزشگاه‌ها متناسب با تحقق اهداف فرهنگی و آموزشی هر یک از عوامل، مولفه‌ها و ابعاد شناسایی شده باشد. ۳- جهت ارتقاء کیفیت تدریس و مدرس زبان انگلیسی، آموزش‌های ضمن خدمت مدرسین زبان شاغل در آموزشگاه‌ها، متناسب با اهداف فرهنگی و آموزشی عوامل، مولفه‌ها و ابعاد شناسایی شده باشد تا اهداف در راستای ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی برای فراگیران تحقق یابد. ۴- در تدوین بیانیه ماموریت آموزشی در آموزشگاه‌های زبان انگلیسی به عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی به عنوان چشم‌انداز آموزشی اشاره نمایند. ۵- وزارت آموزش و پرورش در جهت تحقق اهداف و فلسفه تعلیم و تربیت و به عنوان متولی نظام آموزش و پرورش و صادر کننده مجوز فعالیت آموزشگاه‌های زبان خارجی می‌بایست در تدوین سیاست و برنامه‌ریزی‌های آموزشی (سطوح خرد، کلان و فراسوی کلان) خود به عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی مورد نظر در این پژوهش برای ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی توجه ویژه‌ای داشته باشد. با توجه اینکه هدف کلی در این پژوهش پس از شناسایی عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی و آموزشی، آموزش زبان انگلیسی "ارائه الگوی ارتقاء فرهنگی در آموزش زبان انگلیسی برای نظام آموزشی زبان‌های خارجی

تایید قرار گرفت. در بیان فلسفه و اهداف؛ الگوی ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش و پرورش و نظام آموزشگاهی کشور می‌توان به؛ الف- تحقق اهداف کاربردی این الگو در جهت ارتقاء مولفه‌های فرهنگی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزشی ایران اشاره نمود. ب- علاوه بر این باعث ایجاد زمینه رقابت در مدارس و آموزشگاه‌ها جهت آموزش بهتر زبان انگلیسی با توجه به مولفه‌های غنی فرهنگی ایرانی و اسلامی می‌گردد. ج- نهادینه کردن عوامل، ابعاد و مولفه‌های غنی فرهنگی آموزش پایدار در حوزه زبان انگلیسی می‌گردد. در ادامه باعث؛ د- گذر از آموزش سنتی به سوی آموزش نوین در حوزه زبان انگلیسی می‌گردد. ذ- در آخر موجب تقویت کیفیت برنامه‌های آموزشی زبان انگلیسی در جهت ارتقاء عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی زبان انگلیسی می‌گردد. این تناسب در الگوی ارتقاء نشان دهنده هم‌خوانی و هم‌راستایی ابعاد، مولفه‌ها و عوامل فرهنگی آموزش زبان انگلیسی شناسایی شده با فلسفه وجودی آموزش و پرورش و فرهنگ ایرانی اسلامی و اهداف مورد انتظار جامعه در ابعاد آموزشی و فرهنگی زبان انگلیسی می‌باشد. یافته‌های بدست آمده در این پژوهش در ابعاد و مولفه‌های آموزشی با یافته‌های؛ اکبری و بهشتی‌پرور و کیانی (۱۳۹۶)، شهابت و شهابت (۱۳۹۵)، قربان‌دوردی‌نژاد (۱۳۹۴)، حسینی‌خواه و همکاران (۱۳۹۲)، حسینی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸)، استرانگ (۲۰۰۷)، کریگ و همکاران (۱۹۹۸)، براش (۱۹۹۶)، یاکووز (۲۰۰۵)، گاردنر و همکاران (۱۹۸۵)، علی‌نژاد (۲۰۱۵) و در یافته‌های بدست آمده ابعاد و مولفه‌های فرهنگی با یافته‌های؛ بحرینی (۱۳۹۲)، رضایی و لطیفی (۱۳۹۴)، طاهری و همکاران (۱۳۹۴)، عامریان و صادقی (۱۳۹۳)، رستم بیگ تفرش و رضانی واسوکلائی (۱۳۹۱)، گومز رودریجز (۲۰۱۵)، هاپکینز (۲۰۱۴)، بایرد (۲۰۱۴)، مطابقت دارند. پیشنهادهای پژوهش: با توجه به یافته‌های

برنامه نسبت به ارزشیابی به منظور اصلاح برخی موارد برنامه اقدام می‌گردد.

منابع

- ۱- احمدی صفا، محمد؛ فراهانی، مجتبی (۱۳۹۴). پرورش توانش بینا فرهنگی در "پراسپکت یک" براساس دیدگاه معلمان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی. پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پانزدهم، شماره سوم پاییز ۱۳۹۴.
- ۲- اکبری، رامین؛ بهشتی‌پرور، میلاد، کیانی، غلامرضا (۱۳۹۶). ارائه الگوی کیفیت مدرس از دیدگاه ذی‌نفعان در آموزش زبان انگلیسی: ایجاد پرسش‌نامه. دوماهنامه جستارهای زبانی، دوره ۸ شماره ۱ (پیاپی ۳۶)، فرودین و اردیبهشت ۱۳۹۶.
- ۳- بحرینی، نسرين (۱۳۹۲). تحلیل ارزش‌های فرهنگی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی. فصلنامه راهبرد فرهنگ، شماره بیست و دوم، تابستان ۱۳۹۲.
- ۴- حسینی‌خواه، علی؛ مهرمحمدی، محمود؛ فردانش، هاشم؛ اکبری، رامین (۱۳۹۲). مطالعه تطبیقی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی در ایران و سوئد با تاکید بر دوره متوسطه. فصلنامه مطالعات برنامه درسی ایران، سال هشتم شماره ۳۱ زمستان ۱۳۹۲.
- ۵- حسینی‌نسب، داوود؛ فرخی، فرهمن؛ مرسلی، ژیلا (۱۳۸۸). ارزیابی و تحلیل محتوای کتب زبان انگلیسی دوره راهنمایی. فصلنامه علوم تربیتی، سال دوم شماره ۷ پاییز ۱۳۸۸.
- ۶- رضایی، سعید؛ لطیفی، اشکان (۱۳۹۴). بررسی و نقد مولفه‌های فرهنگی و هویتی کتاب درسی زبان انگلیسی پایه اول متوسطه. پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پانزدهم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۴، ۵۸-۴۳.

(انگلیسی) در سطح ایران می‌باشد، در این راستا و در جهت تحقق اهداف و فلسفه تعلیم و تربیتی و کاربردی نمودن عوامل، ابعاد و مولفه‌های فرهنگی مدنظر در آموزش زبان انگلیسی کشور پیشنهاد می‌گردد: ۱- وزارت آموزش و پرورش و متولیان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزشی در بخش آموزش‌های غیررسمی در آموزشگاه‌ها، ابتدا با تشکیل کمیته تخصصی تحت عنوان "کمیته ارتقاء فرهنگی آموزش زبان انگلیسی" نسبت به تشکیل واحدی ستادی جهت سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزشی در سطح کلان اقدام نماید. ۲- پس از تشکیل کمیته تخصصی، با توجه به تخصصی بودن موضوعات در دو حوزه با اهمیت فرهنگی و آموزشی، نسبت به تشکیل کارگروه‌های کاری زیر نظر این کمیته تخصصی اقدام نماید. ۳- وظایف این کارگروه‌های تخصصی بصورت هدفمند شناسایی و تجزیه و تحلیل نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت‌هاست برای کمیته تخصصی، لذا با توجه به ماهیت اصلی کمیته تخصصی در دو حوزه فرهنگی و آموزشی اعضاء کارگروه کاری نسبت به فعالیت و برنامه‌ریزی‌های راهبردی بر شمرده S.W.O.T اقدام می‌نمایند. ۴- نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت‌های فرهنگی و آموزشی زبان انگلیسی با تدوین برنامه‌های عملیاتی و اجرایی براساس مدل و الگوی بدست آمده پژوهش صورت می‌پذیرد. ۵- برای اطمینان از روند درست و مطلوب سیاست برنامه‌ها مطابق با اهداف و فلسفه وجودی الگوی پژوهش، ابتدا بصورت آزمایشی و مقدماتی در حجم کم نمونه اقدام می‌گردد تا با تعمیم نتایج حاصل از اجرای آزمایشی نسبت به تحقق اهداف کل فعالیت‌ها اطمینان حاصل گردد. ۶- پس از اطمینان از درستی و مطلوبیت اجرای فعالیت‌ها متناسب با الگو، نسبت به نهادینه کردن برنامه اجرایی نهایی اقدام می‌گردد. ۷- در آخر برای گرفتن بازخورد از اجرای

- ۷- ساعتچی، محمود، کامکاری، کامبیز، عسکریان، مهنراز (۱۳۸۹)، آزمون‌های روان‌شناختی. نشر ویرایش.
- ۸- شهامت، فاطمه؛ شهامت، نادر (۱۳۹۵). مقایسه استفاده از فناوری آموزشی در روش‌های تدریس آموزش زبان انگلیسی در دانشگاه‌های دولتی و آزاد شیراز. فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال هفتم شماره ۴ زمستان، پیاپی ۲۸.
- ۹- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی فرهنگی در ایران. تهران: انتشارات ققنوس.
- ۱۰- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۸۶). مفاهیم و نظریه‌های فرهنگی. تهران: انتشارات ققنوس.
- ۱۱- طاهری، پریسا، الهی شیروان، مجید، قنسولی، بهزاد، و صفارمقدم، احمد (۱۳۹۴). بررسی آشنایی مدرسان زبان انگلیسی با فرهنگ خارجی از منظر توانش بین فرهنگی. فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه، سال چهل و هشتم تابستان ۲.
- ۱۲- عامریان، محمد و صادقی، آرام رضا (۱۳۹۳). مفاهیم فرهنگی مناقشه برانگیز در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی ایران: بررسی مقایسه‌ای نظرات اساتید علوم انسانی. مجله مطالعات اجتماعی ایران. دوره هشتم.
- ۱۳- قربان دوردی‌نژاد، فرهاد (۱۳۹۴). ساخت رواسازی و پایاسازی پرسش‌نامه انگیزش و نگرش یادگیری زبان انگلیسی. دو ماهنامه جستارهای زبانی.
- ۱۴- قربان دوردی‌نژاد، فرهاد، امام جمعه، محمدرضا (۱۳۹۰). بازساخت، اعتباریابی و رواسازی مجموعه آزمون انگیزش و نگرش. نشریه علمی پژوهشی فناوری آموزش، سال ششم.
- ۱۵- کرامش، کلر (۱۳۹۰). زبان و فرهنگ. ترجمه: فریبا غضنفری، راحله قاسمی و پدرام لعل بخش. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- ۱۶- کلانتری، رضا؛ غلامی، جواد (۱۳۹۰). بررسی ناکارآمدی آموزش و پرورش در آموزش زبان انگلیسی و مقایسه عمومی و آزمایشگاه‌های خصوصی. فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۰.
- ۱۷- کوئن، بروس (۱۹۳۸). مبانی جامعه‌شناسی. ترجمه: غلامعباس توسلی و رضا فاضل (۱۳۹۱). تهران: انتشارات سمت.
- ۱۸- محسنی، منوچهر (۱۳۹۰). مقدمات جامعه‌شناسی. تهران: نشر دوران.
- ۱۹- مشتاقی لارگانی، سعید؛ قربانی، سمیرا؛ رضاییان، حمید (۱۳۸۷). اعتباریابی فرم فارسی مقیاس نگرش نسبت به کاربرد تکنولوژی در آموزش میان معلمان مقطع متوسطه شهر اصفهان. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، تابستان ۱۳۸۷.
- 20- Alinezhad, A (2015). Cultural Barriers on English Language Teaching and Learning in EFL Context. Research Journal of Recent Sciences, January 2015 .
- 21- Brosh, H (1996). Percieved Characteristics of the Effective Language Teachers. Foreign Language Annuals.
- 22- Byrd, D (2014). Learning to Teach Culture in the L2 Methods Course. Electronic Journal of Foreign Language Teaching, Centre for Language Studies, National University of Singapore.
- 23- Clouet R (2006). Between One's Own Culture and the Target Culture: The Language Teacher as Intercultural Mediator. Porta Linguarum.
- 24- Craig, H.J, R.J. Kraft & J. Du Plessis (1998). Teacher Development: Making an Impact. Washington DC: USAID.
- 25- Dörnyei, Z (1990). Conceptualizing motivation in foreign-language learning. Language Learning.
- 26- Ellis, Rod (1997). The empirical evaluation of language teaching materials. *ELT Journal*, *ELT Journal*. Volume 36/1. English Language Classroom-A Case Study', in Proceeding of 7th International Conference English Teaching.
- 27- Gardner, R.C & P.D. Macintyre (1991). An instrumental motivation in language study: Who says it isn't effective? *Studies in Second Language Acquisition*.

in Higher Education: Gulf Perspectives.

32- Hunt, J.G (2014). From Western English to Global English: Issues in Cultural and Pragmatic Instruction. American Journal of Educational Research.

33- Scott, C.T (1965). Literature & the ESL Program, in Teaching English as A Second Language: a Book of Reading, Harold Byron Allen (ed.), New York: McGraw-Hill.

34- Stronge, J.H (2007). *Qualities of Effective Teachers*. 2nd Ed. Aelxandria, Virginia.

28- Gardner, R.C & W.E. Lambert (1959). Motivational variables in second language acquisition. Canadian Journal of Psychology.

29- Gardner, R.C (1985). Social Psychology and Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold (p.10).

30- Gómez Rodriguez, L.F (2015). The Cultural Content in EFL Textbooks and What Teachers Need to Do About it. *PROFILE*, July-December 2015.

31- Hopkyns, S (2014). The Effect of Global English on Culture and Identity in the UAE: a Double-Edged Sword. *Learning and Teaching*

یادداشت‌ها

¹ Kramersch

² Western English

³ International English

⁴ Global English

⁵ cultural awareness

⁶ world citizens